

Dood langs sluiptweg bij fort Vijfhuizen

DOOR MARIAN PRINS

VIJFHUIZEN - „Als je de eerste keer bij het fort komt, denk je: hier is het er flink aan toe gegaan”, aldus kunstenaar Hans van Houwelingen over het Kunstfort bij Vijfhuizen. „Alles doet vermoeden dat hier getuigd wordt van oorlog en talloze gesneuvelden. Niets is echter minder waar, er kwam geen enkele vijand en er vloeide geen druppel bloed.”

Juist het ontbreken van de dood, bracht Van Houwelingen op het idee om deze alsnog bij het fort te introduceren. Het oude fort, onderdeel van de verdedigingslinie van Amsterdam, ligt ten westen van Vijfhuizen. Sinds enkele jaren is het eigendom van Stichting Kunstfort. Deze stichting vroeg kunstenaar Van Houwelingen om een project op het terrein van het fort te realiseren.

Op de omwalling aan de zuidkant wil Van Houwelingen een pad aanleggen van oude grafstenen. „Het zijn stenen die hun oude functie verloren hebben, waaruit de dood verdwenen is. Ze komen in de lengte achter elkaar, het wordt een smal sluiptpadje. Het gras gaat er omheen groeien, het slijt, er komt mos op, het voegt zich in de natuurlijke omgeving.”

Van Houwelingen heeft zich de afgelopen jaren vooral gericht op kunst in de openbare ruimte, liefst op locaties met een sociale en politieke context. Tegelijk constateert hij dat

kunst die 'op straat' komt, erg gevoelig ligt. Dit speelde bijvoorbeeld bij zijn veertig meter hoge 'Zuil van Lely', op het stadhuisplein in Lelystad. Van Houwelingen: „Als je een kunstwerk aankondigt, is er meestal veel protest. Politici willen echter graag dat de bevolking het kunstwerk vooraf al waardeert, dat botst dus. Ik werd in Lelystad aanvankelijk verguisd, maar kreeg uiteindelijk de ondernemersprijs.”

Zijn project in Vijfhuizen zal niet op politieke weerstand stuiten. Het Kunstfort en de wal zijn particulier terrein, het project kan zonder toestemming worden gerealiseerd. Wel moest worden gecheckt of er ethische of juridische belemmeringen waren, maar het blijkt allemaal te kunnen.

Nu moeten nog de benodigde 250 stenen verzameld worden. Jaarlijks wordt een groot aantal graven geruimd om plaats te maken voor nieuwe doden. Meestal gaat het om graven waarbij er geen nabestaanden zijn, of waarbij de familie niet meer betaalt voor het graf. De overgebleven grafstenen worden verpulverd of glad geslepen en opnieuw gebruikt. Van Houwelingen zou deze stenen graag voor zijn project willen gebruiken. „Een heel veld met 19e eeuwse stenen, dat zou fantastisch zijn.” De kunstenaar heeft contact gelegd met een groot aantal begraafplaatsen in Nederland en België. „Grafstenen

Hans van Houwelingen langs het paadje waarop de grafstenen straks komen. FOTO UNITED PHOTOS/POPPE DE BOER

uit andere landen zijn voorlopig uitgesloten, het moeten Nederlandstalige opschriften zijn. Duitse of Franse namen zouden niet passen bij het oorspronkelijke doel van dit fort.” Hij beseft dat het project voor sommige mensen gevoelig kan liggen. Mocht een bezoeker straks be-

zwaar maken, omdat hij de naam van zijn oom ziet, dan wordt die steen verwijderd.

De komende maanden worden besteed aan het regelen van de stenen. „Er zijn al toezeggingen geweest, we moeten er heen om het materiaal te zien,” aldus Van Houwelingen. „Misschien

zijn er ook particulieren die een grafsteen ter beschikking willen stellen.” Het is de bedoeling dat het pad er over een jaar ligt.

Meer informatie op www.kunstfort.nl. Grafstenen aanmelden, kan via info@kunstfort.nl.